

Deel 3

Vooroordelen. You 2?

Lesmateriaal over discriminatie, racisme en antisemitisme
Anne Frank Stichting

Maak kennis met Ashley, Shinelva, Bilal, Jouke, Kaweh, Genesis, Karima, Eva en Büsra. Zij kwamen in de lente van 2006 bijeen in het Anne Frank Huis. Ze kenden elkaar niet. Maar vrijuit discussiëren over vooroordelen en discriminatie was geen probleem. Daar konden ze allemaal over meepraten.

1 What's in a name?

Kaweh:

'Ik schrijf vaak gewoon KW. Ik ben vernoemd naar een Iraanse vrijheidstrijder van lang geleden.'

Bilal:

'Bilal was een slaaf die heel goed kon zingen. Hij deed de eerste oproep tot gebed.'

Jouke:

'Ik heb een Franse achternaam, omdat mijn vader Fransman is. Mijn voornaam is typisch Fries, maar ik kom niet uit Friesland.'

Karima:

'Karima betekent "vrijgevige dame". Ik vind het een mooie naam. Ik ben genoemd naar een zusje dat overleden is.'

Büsra:

'Büsra betekent "goed nieuws". Die naam kreeg ik op mijn zesde. Ik word vaak Bush genoemd, vind ik prima.'

Eva:

'Het was Eva of Ada, maar mijn moeder kreeg haar zin.'

Genesis:

'Mijn naam komt uit een televisieprogramma waar mijn moeder graag naar keek.'

Shinelva:

'Mijn tante bedacht deze naam voor haar eigen dochter, maar die kwam nog niet. Anders was ik misschien wel Yaba genoemd. Dat zou de Afrikaanse dagnaam zijn.'

Ashley:

'Ik ben genoemd naar mijn peetmoeder.'

Jouw naam

Vooroordeel

Een vooroordeel is een oordeel vóóraf over een persoon of een groep mensen. Een vooroordeel kan positief of negatief zijn.

Wat zijn jouw namen en weet jij waarom je die hebt? Zeggen ze iets over jouw familiegeschiedenis? Hoe wil je genoemd worden?

Mijn namen zijn:

Dit weet ik over mijn namen:

(Schrijf bijvoorbeeld op of je vernoemd bent en wat je namen betekenen.)

Zo wil ik genoemd worden:

Vooroordelen.**Wie heeft ze niet?**

Bij een vooroordeel heb je je oordeel al klaar vóór je die persoon of groep echt kent. Iedereen heeft vooroordelen, maar je wordt er niet mee geboren. Je krijgt ze door wat je hoort over groepen. Bijvoorbeeld door de televisie. Of door wat je ouders of vrienden zeggen.

Eva: 'We plaatsen allemaal mensen in hokjes.'

Om de wereld te begrijpen, verdelen we alles en iedereen eerst in groepen. Dat moet wel, anders kun je niet leren. Een klein kind noemt bijvoorbeeld alles wat vliegt 'vogel' of 'vog'. Ziet hij een vlinder, dan roept ie 'vog', want het fladdert. Later leert hij het verschil.

Zo leren we ook mensen onderscheiden. Eerst herkennen we groepen mensen aan hoe ze eruit zien, of wat ze doen: Denen spreken Deens, Afrikanen hebben een donkere huid, Engelsen drinken thee, Nederlanders kunnen niet dansen. Kijk je wat beter, dan zie je dat die uitspraken niet altijd kloppen. In beelden over groepen zitten vaak negatieve of positieve vooroordelen. Die verander je niet zomaar. Of weet jij al dat Nederlanders wel kunnen dansen?

Is het erg?

Natuurlijk kun je denken wat je wilt. Maar het probleem van een vooroordeel is dat je iemand niet als persoon of individu ziet. Je ziet hem of haar slechts als voorbeeld van een hele groep: dé Skater, dé Nederlander, dé blondine, dé boer, dé Gothic, dé Marokkaan. Je ziet dus veel van iemand over het hoofd.

Kom je ervan af?

We hebben allemaal de neiging om eerst te zien wat we willen zien. Of wat we denken te zullen zien. Daarom zien we het ook niet zo snel als we fout zitten. Dat gebeurt meestal pas als je iemand persoonlijk leert kennen. Dan blijken verschillen vaak minder groot. Want zolang je verschillen blijft benadrukken, verandert er niets.

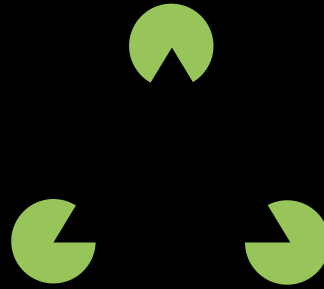

Genesis: 'Je moet altijd proberen achter het vooroordeel de mens te zien.'

Opdrachten

1. Bekijk het eens van de andere kant

Zie je de driehoek?
Is die er wel?

Is dit nu een 'liar'?
(leugenaar?)

2. Bij welke groepen hoor jij?

Die groepen zeggen iets over wie je bent.

Je bent bijvoorbeeld lid van een sportclub, je bent man of vrouw. Of je hoort bij een groep door je kleding, je muziek, je geloof, je school of je leeftijd.

A. Schrijf vier groepen op waar jij bij hoort.

1.

2.

3.

4.

B. Bestaat er over jou ook een verkeerd beeld?

C. Leg uit waarom dit wel of niet een vooroordeel is.

Mohammed Allach in duel met Robin Nelissen.

Geen goede reden

Profvoetballer Mohammed Allach: 'Bij vakantiewerk of stage was het altijd pijnlijk. Ik was de laatste van mijn klas die aan de slag kon. Vaak werd ik al door de telefoon afgewezen, eigenlijk zodra ik mijn naam had gezegd.' Het kan natuurlijk gebeuren dat een werkgever je niet ziet zitten. Bijvoorbeeld omdat je een uur te laat komt voor je sollicitatiegesprek en omdat tijdens dat gesprek twee keer je mobieltje afgaat. Maar als je niet wordt aangenomen vanwege je naam, je sekse, je huidskleur of je afkomst, dan is dit geen goede reden. Dan is er sprake van discriminatie. Want al die dingen hebben niets te maken met wat je zou kunnen.'

2 Discriminatie. Gewoon lak aan hebben?

Dat vooroordelen en onbekendheid tot discriminatie kunnen leiden, weten Bilal en Büsra uit eigen ervaring. Net als Ashley houden ze er eigenlijk al rekening mee dat mensen discrimineren. Ze geven tips voor wat je zelf kunt doen.

'Je moet jezelf dubbel bewijzen'

Ashley: 'Discriminatie komt vaak door vooroordelen. Sommigen denken bijvoorbeeld dat mensen met een donkere huidskleur minder kunnen. Dat heeft zo zijn geschiedenis. Je moet jezelf daarom dubbel bewijzen vanwege je huidskleur.'

'Niet dollen met de uitsmijter'

Bilal: 'Ik kom niet zomaar een discotheek binnen. Ik zal je een voorbeeld geven. Ik sta te wachten voor een discotheek. Maar de uitsmijter weigert mij binnen te laten. Hij wijst naar mijn voeten en zegt: "Mensen met sportschoenen mag ik niet toelaten." Ik weet dat schoenen omwisselen echt geen zin heeft. De volgende keer word ik weer om iets anders geweigerd. Protesteren? Dat is niet zo makkelijk. Ook niet voor andere mensen in de rij. Met zo'n man kun je echt niet dollen. En je kunt hem nergens op aanspreken. Je weet dat hij een smoesje verzint, en soms laat hij ineens wel een Marokkaan binnen. Waar blijf je dan?'

Discriminatie

Je discrimineert als je iemand of een groep achterstelt om redenen die er niet toe doen, bijvoorbeeld leeftijd, afkomst, geslacht, geloof of seksuele voorkeur.

'Soms moet je actie ondernemen'

Büsra: 'Ik kan zoveel voorbeelden geven. Ik ben op straat een keer nageroepen door een jongen: "Hé, Halloween is voorbij hoor!" Ik riep toen snel terug: "En doe jij dat lelijke masker af!" Dit gebeurde niet in Amsterdam, maar in een andere stad. Ik denk omdat daar minder allochtonen wonen. Ach, je moet er eigenlijk lak aan hebben. Je moet steeds denken: het is niet mijn, maar zijn probleem.'

Soms moet je wel wat doen. Dan is het te erg. Bijvoorbeeld bij wat mijn zus overkwam. Zij kocht twee kranten. Bij de kassa werd ze niet geholpen. De man achter de toonbank negeerde haar. Toen ze zei dat ze wilde afrekenen, snauwde hij haar toe: "We verlenen jullie al genoeg service!" Ze was stomverbaasd en vroeg wat harder, zodat ook anderen het zouden kunnen horen, of hij dat nog eens wilde herhalen. Zij heeft een klacht ingediend bij het Anti-Discriminatie Bureau.'

Opdrachten

1. Bilal zegt dat het geen zin heeft om te protesteren als je wordt geweigerd bij de discotheek. Vind je dat hij gelijk heeft? Leg je antwoord uit.

2. A. Leg uit waarom Büsra zich gediscrimineerd voelde.

B. Waarom noem je wat haar zus overkwam ook discriminatie?

3. Discriminatie?

Bedenk bij de volgende situaties steeds *twee* goede en *twee* slechte redenen om iemand uit te sluiten. Bij slechte redenen is het dus discriminatie.

A. Je staat voor de disco en je ziet dat iemand niet binnen mag.

Goede redenen om iemand niet binnen te laten:

- 1.
- 2.

Slechte redenen om iemand niet binnen te laten:

- 1.
- 2.

B. Een klasgenoot kreeg niet de stageplaats die ze wilde. Goede redenen om haar te weigeren:

- 1.
- 2.

Slechte redenen om haar te weigeren:

- 1.
- 2.

Combat

Sara: 'Jammer dat ik niet bij de discussie kon zijn. Die was op een zaterdag en dan kan ik nooit. Dan ben ik leider van een club kinderen, met wie ik die dag ook naar de synagoge ga. Dat ik nu op een vechtsport zit, komt omdat ik werd bedreigd door een jongen. Het begon allemaal met zijn uitlatingen over joden. Ik zat in het nabijlokaal en vertelde aan iemand dat ik in de buurt van de synagoge woonde. Hij hoorde dat en zei: "Hé, dat is toch die jodenkerk? Die moesten ze platbranden." Omdat ik kwaad werd, vroeg hij verbaasd of ik soms joods was.

3 Durf jij?

Wat doe jij als je ziet dat iemand wordt uitgescholden of bedreigd?

Het is niet altijd makkelijk om te reageren. En misschien durf je wel helemaal niet.

Jouke vindt geen steun bij zijn klasgenoten en kiest voor een andere school.

Op Sara's school neemt de leiding maatregelen. Sara neemt die ook: ze gaat op een vechtsport.

Ik zei dat ik zijn opmerking zou melden bij de directeur. Hij werd daar heel nerveus van en zei dat ie het niet zo bedoelde. Maar ik ben toch gegaan. De directeur nam mijn klacht serieus en heeft die jongen geschorst. Daarmee was het niet over. Die jongen was zo kwaad op mij dat hij mij via een vriendin met de dood heeft bedreigd. Ik durfde de deur niet meer uit. Met mijn moeder heb ik er over gepraat. Wat kon ik doen? Ik ben op combat gegaan. Dat doe ik nu anderhalf jaar en ik voel me veel zekerder.'

Antisemitisme

Haat of vooroordelen tegen joden.

Homohaat

Haat tegen homo's.
Die haat ontstaat door
angst en vooroordelen.

Van school

Jouke: 'Ik werd op mijn oude school enorm getreiterd. Ik werd uitgescholden voor homo, in elkaar geslagen, van de trap afgegooid. Je kunt het gewoon niet bedenken. Natuurlijk wilde ik dat iemand wat deed. Je wilt gerechtigheid, maar ik was bang. Mijn vrienden van de basisschool lieten me op de middelbare school vallen. Je kunt dan wel tegen de leiding zeggen wat er aan de hand is, maar als je alleen staat, ga je echt de ouders niet aanwijzen. Ik weet ook niet of de school iets had kunnen doen. Mijn mentor heeft met de klas gepraat, maar dat maakte niets uit. Op mijn nieuwe school heb ik nergens last van. Ik word gewoon geaccepteerd en ga met iedereen om.'

'Homo word je niet'

'Ik vind het vreemd dat sommige mensen denken dat je pas homo wordt in je pubertijd. Je wordt het niet, je bent het. Ik loop trouwens niet zomaar met mijn vriend over straat. Ik kan wel denken, ik loop zoals ik wil. Maar dat is niet genoeg. Iemand moet de moed hebben om je te steunen. Die moet bijvoorbeeld een scheldpartij kunnen stoppen.'

Opdrachten**1. Weg met het taboe!**

Bilal: 'Het taboe over homo's moet weg. Er moet over gesproken worden, ook door de docenten. En je moet elkaar durven corrigeren. Stel, iemand in jouw groepje begint te schelden, dan moet je durven zeggen: "Doe effe normaal." Je moet dan wel zeker weten dat het je vrienden zijn, want voor je het weet, zegt iemand: "Ben jij soms ook homo?!"'

A. Hoe wordt er in jouw omgeving over homoseksualiteit gesproken?

B. Voel je je daarbij op je gemak, of niet? Leg je antwoord uit.

C. Denk je dat jongens anders praten over homoseksualiteit dan meisjes? Licht je antwoord toe.

2. Tegen wie heb je het?

A. De jongen vroeg Sara of ze joods was. Doet haar antwoord er toe? Nee / Ja, want...

B. Hoe zou jij reageren als iemand tegen jou zo'n heftige opmerking over een synagoge, kerk of moskee maakte?

3. Als je het ziet...

A. Denk terug aan de keer dat jij getuige was van een scheldpartij of discriminatie. Beschrijf op een apart blaadje

- Wat er gebeurde
- Wat je deed
- Of je wel of niet tevreden was
- Wat je liever anders had gedaan

B. Werk in een groepje van vier. Kies één situatie. Bedenk samen de beste oplossing. Noteer die.

C. Speel met je groepje de situatie na. Vraag daarna je klas om advies: hoe had je ook kunnen reageren?

**Je hebt het recht om je mening te zeggen.
Maar discriminatie is bij de wet verboden. Die twee rechten,
vrijheid van meningsuiting en het recht om niet
gediscrimineerd te worden, botsen nogal eens.**

4 Waar ligt jouw grens?

Discriminatie aangepakt

'Afgewezen voor een stage of baan vanwege je achternaam? Ontslagen bij de supermarkt omdat je te oud en dus te duur werd? Heb jij vrienden die uitgescholden worden, omdat zij homoseksueel of lesbisch zijn? Dan is er sprake van discriminatie en moet je dat melden! Zo staat het in de folder van het Meldpunt Discriminatie Amsterdam. In vele plaatsen in Nederland vind je zulke bureaus. Hun adressen staan op www.lvadb.nl. Daar kun je terecht als je een geval van discriminatie wilt melden. Je kunt er ook advies vragen. Als de discriminatie duidelijk is, dan kun je samen met iemand van het bureau bij de politie aangifte doen.

Shinelva: 'Je voelt het soms gewoon.'

Vaak is het helemaal niet zo duidelijk wanneer er sprake is van discriminatie. Of, zoals Shinelva zegt: 'Je voelt het soms gewoon.' Dan gaat het niet om wat iemand zegt of doet, maar om hoe iemand kijkt of iets zegt. Je kunt dan moeilijk roepen: 'Wat kijkt u raar!' En wat de één kwetsend of discriminerend vindt, vindt de ander helemaal geen probleem.

Waar sta jij?

Doe mee aan de discussie en schrijf jouw mening in de lege ballon. Geef er ook een argument bij.

'Discriminatie is een vorm van meningsuiting. En moet dus kunnen.'

'Soms gaat het te ver. Bijvoorbeeld als mensen expres kwetsende uitspraken doen over de profeet Mohammed. Dan kwetsen ze mij ook, want ik ben moslim.'

Posters Meldpunt Discriminatie Amsterdam.

Opdrachten

1. Geintje?

Bekijk de afbeeldingen en lees het mopje. Schrijf bij elk of je er vooroordelen in herkent en welke dat zijn. Schrijf er bij wie zich door deze mop of afbeeldingen gekwetst kan voelen.

Frau Antje is al veertig jaar in Duitsland hét reclamebeeld voor Nederlandse kaas. Deze cartoon uit 1994 hoort bij een artikel over de verloederding van Nederland.

Vooroordelen? Nee / Ja, want...

Misschien kwetsend? Nee / Ja, voor...

De fiets

Chaim Berkani vraagt aan zijn vader of hij Marokkaan is.
 'Ja, natuurlijk. Ik ben Marokkaan, dus jij bent Marokkaan.'
 Dan vraagt Chaim aan zijn moeder of hij joods is.
 'Ja, natuurlijk. Ik ben joods dus jij bent joods.'
 Dan vragen zijn ouders aan Chaim waarom hij dat vraagt.
 'Nou, ik zag een mooie fiets te koop staan en ik wil weten of ik moet afdingen of 'm gewoon moet jatten.'

Vooroordelen? Nee / Ja, want...

Misschien kwetsend? Nee / Ja, voor...

Madonna tijdens haar concert in Londen, 2006.

Vooroordelen? Nee / Ja, want...

Misschien kwetsend? Nee / Ja, voor...

Wie wordt hier nu belachelijk gemaakt?

Waarom denk je dat?

2.

A. Over wie of wat zou jij nooit grappen maken en waarom?

B. Denk je dat het mopje of een van de afbeeldingen vooroordelen versterkt? Leg je antwoord uit.

Ooit probeerden geleerden alle mensen te verdelen naar 'rassen'. Soms zeiden ze erbij dat het 'blanke ras' het beste was. Ook joden werden een 'ras' genoemd. Dat klopt allemaal niet. Want mensen vormen samen één ras: de mens.

5 'Rassen', bestaan die dan?

'Rassen'

In het woord 'racisme' zit het woord 'ras'. Ideeën over rassen komen vooral uit de negentiende en twintigste eeuw. In Europa werd toen steeds meer bekend over volken in andere werelddelen. Onderzoekers wilden graag de verschillen tussen al die volken beschrijven. Daarbij probeerden ze hen in rassen te verdelen. Ze letten dan vooral op iemands huidskleur en lengte.

Racisme

Sommige onderzoekers meenden dat het zogenaamde blanke ras mooier en beter was dan alle andere 'rassen'. Die waren in hun ogen minderwaardig. Ze waren daarom tegen vermenging van rassen. Deze ideeën leefden wijd verbreid, ook onder politici.

Je hoort het woord 'ras' nog wel, maar wetenschappers houden zich er niet meer mee bezig. Uitgangspunt is nu dat alle mensen één ras vormen. Natuurlijk verschillen we uiterlijk van elkaar, maar dat zegt niets over wat je kunt. Dat hangt van andere dingen af. Het woord 'ras' gebruiken we niet meer, het woord 'racisme' wel.

Antisemitisme

Antisemitisme is een ander woord voor jodenhaat of vooroordelen over joden. Sommige van die vooroordelen bestaan al sinds de middeleeuwen. Toen waren christenen in de meerderheid en werden joden vanwege hun geloof verdacht gemaakt of vervolgd. Of ze werden ervan beschuldigd alleen maar op geld uit te zijn.

In de negentiende eeuw werden ook joden als 'ras' gezien. Zij zouden net als Arabieren bij het 'semitische' ras horen. Jodenhaters waren tegen joden en noemden zichzelf antisemieten. Antisemieten vonden joden een minderwaardig en gevaarlijk 'ras'. Joden, zeiden ze, waren uit op macht. Dat idee bestaat nog. Joden zouden daarbij zelfs de media gebruiken. Het vooroordeel dat alle joden rijk zijn, is evenmin verdwenen.

Schedels meten

Hier worden de schedels gemeten van kinderen op het eiland Urk (1910). Wetenschappers deden dit om heel precies de verschillende 'rassen' te kunnen beschrijven. Ook de vorm van neuzen of lichaamslengten noteerden zij.

Ook op school moesten leerlingen vroeger verschillen tussen 'rassen' kennen. Deze afbeelding komt uit een schoolboek uit 1980. Je ziet hier wat wetenschappers ooit de drie hoofdrassen noemden: het blanke, het gele en het zwarte ras.

Racisme begint wanneer je **denkt** dat mensen door hun huidskleur, cultuur of afkomst minderwaardig zijn. Vaak behandel je die mensen dan ook alsof ze minder waard zijn of stel je ze achter. Dan lijkt racisme op discriminatie.

Opdrachten

1. Bedenk een reden waarom wetenschappers vroeger wel mensen indeelden in rassen en nu niet meer.

2. Racisme en antisemitisme in beeld

A. Het slavernijmonument in het Oosterpark in Amsterdam. Heeft dit monument te maken met racisme, antisemitisme en/of discriminatie?

Bekijk de foto goed en maak een passend bijschrift.

B. Bekijk deze bekladding in Rotterdam, 2006. Leg uit waarom die bekladding te maken heeft met antisemitisme.

C. Een bijeenkomst van Palestijnse en Israëliëse kinderen. Sharon Stone was erbij. Wat staat er op het spandoek en wat betekent het?

D. Kaart van het Reitdiepcollege in Groningen, de school van Kaweh en Eva. Bedenk een slogan voor jouw school.

3. Zoek zelf een afbeelding die te maken heeft met racisme, antisemitisme en/of discriminatie. Schrijf er bij wat het is, zo mogelijk waar het is en wie het gemaakt heeft en waarom.

MaroquiStars

Mohammed Allach: 'Racistische opmerkingen uit het publiek of van de tegenpartij vind ik heel naar. Je moet leren accepteren dat je er altijd wel mee te maken zult hebben. Maar reageer wel altijd. Want wie zwijgt stemt toe.' Mohammed weet dat sport ook kan verbreederen. Daarom richtte hij de Stichting MaroquiStars op. Die stichting organiseert speciale sportdagen, met de slogan: **Je hoeft niet altijd te winnen om je een winnaar te voelen.** Maar net zo goed gaat Mohammed met leerlingen films maken over onze samenleving.

Discriminatie, vooroordelen en racisme. Het zijn grote woorden. Je kunt er lang niet altijd wat aan doen. Maar je kunt wel zorgen voor een goede sfeer in de klas of in je buurt. Met je klas maak je ook een plan om mensen dichterbij elkaar te brengen.

6 Hoe zou jij het aanpakken?

Iedereen lijkt op het oog heel verschillend. Toch als je elkaar beter leert kennen, zijn er altijd wel overeenkomsten te bedenken. Welke eigenschap drukken Eva, Jouke en Genesis uit? Kijk voor het antwoord bij opdracht 2.

Ashley: + 'Ik ben vrolijk, ik kan goed voor mezelf opkomen, en ik kan goed luisteren. Maar — ...ik durf geen nee te zeggen tegen vriendinnen, ik klets lang door de telefoon en ben makkelijk in het huishouden.'

Jouke: + 'Ik ben eerlijk en lief. — Koppig en heel direct ben ik ook.'

Kaweh: + 'Ik ben geïnteresseerd in mensen en kan me aanpassen. Helaas — heb ik moeite met luisteren en concentratie.'

Karima: + 'Ik ben eerlijk en betrouwbaar en ik hou van lachen. Minder fraai: — Ik ben nogal ongeduldig en niet op mijn mond gevallen.'

Contact

Shinelva, Karima, Bilal en Genesis bespreken wat je kunt doen om mensen dichterbij elkaar te brengen. Shinelva vindt dat mensen een band met elkaar moeten opbouwen. Dat is nodig omdat we allemaal bang zijn voor het onbekende. Volgens Bilal moeten we daarom meer door elkaar gaan wonen en samen naar school gaan.

Actie

Shinelva, Karima, Bilal en Genesis vinden ook dat je discriminatie altijd moet aanpakken. Karima: 'Je moet altijd de daders aanwijzen en straffen. Ze moeten ook inzien dat het verkeerd is om zo te denken. Je moet wel de ouders erbij betrekken. Dat zou echt helpen. Ik zou me heel erg schamen als mijn ouders erachter kwamen dat ik gepest had of gediscrimineerd.'

Schelden? Liever niet

Genesis vindt opvoeding wel belangrijk: 'Maar als je op school bent, dan zijn groepjes en je klas belangrijker. Daar moet de sfeer goed zijn. Je moet ook voor elkaar opkomen. En schelden? Liever niet.'

Opdrachten

1. Positief

Noem drie positieve eigenschappen van jezelf.

Vraag anderen advies.

1.

2.

3.

2. Doe net als zij

Eva, Jouke en Genesis beelden vriendelijkheid uit. Zoek drie klasgenoten met wie je de meeste overeenkomsten hebt (maar niet je beste vrienden). Kies samen één eigenschap. Bedenk hoe je deze eigenschap samen uitbeeldt. Oefen jullie opstelling. Om de beurt toont een groepje de houding aan de rest van de klas. Verander je houding als het niet duidelijk is. Leg die houding op foto vast.

3. Wat pak je aan?

A. Werk met je groepje. Lees de stukjes tekst op p.13.

Stel samen vast waar de sfeer wel beter kan. Kruis aan:

- je klas
- je school
- je buurt
- anders, namelijk

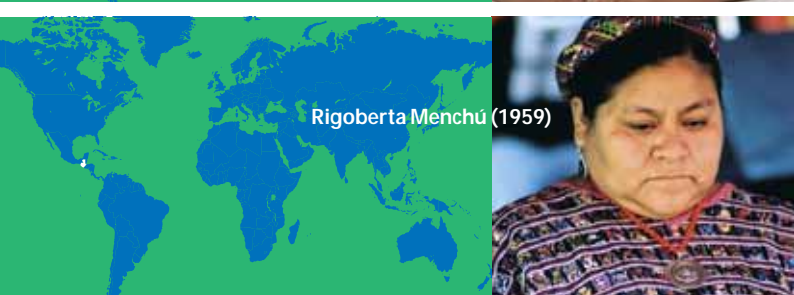
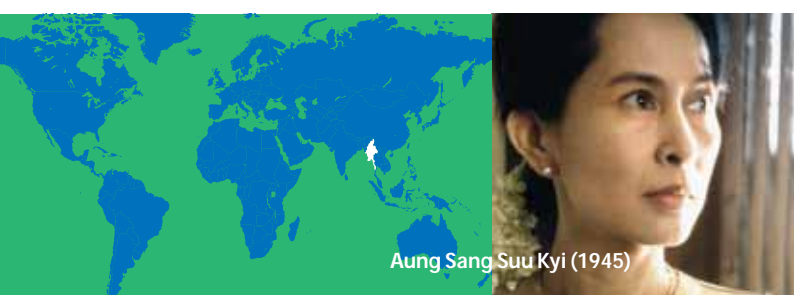
Kies waar je aan wilt werken:

- Contact
- Actie
- Schelden? Liever niet
- anders, namelijk

B. Overleg wat je gaat ondernemen.

Presenteer je plan op een poster.

Opdrachten

1. Strijden voor rechten

Deze mensen hiernaast strijden en streden zonder geweld tegen discriminatie en racisme. En voor gelijke rechten.

A. Maak de zinnen af: vul de naam van de persoon in en het land waar hij of zij vandaan komt.

1. Evenals haar vader verzet ..... zich tegen de onderdrukking van de Maya-indianen op koffie- en suikerplantages in de bergen van *Guatemala*.
2. In het dagelijks leven is ..... zanger van de band U2. Deze popster uit ..... zet zich ook in voor mensenrechten en armoedebestrijding.
3. .... nam in de bus geen genoegen met een plaats achterin en ging op de plek voor 'blanken' zitten. Zo begon haar strijd voor gelijke rechten voor zwarten in de .....
4. *Nawal el Saadawi* schreef het boek 'De gesluierde Eva'. De schrijfster uit ..... probeert geweld tegen vrouwen te bestrijden.
5. Op heel jonge leeftijd kwam ..... uit ..... op voor de rechten van kinderen met het HIV/Aids virus.
6. Hoewel ..... al jarenlang onder huisarrest staat, blijft ze vreedzaam strijden voor mensenrechten en democratie in .....

Egypte

~~Guatemala~~

Ierland

Myanmar (Burma)

Verenigde Staten

Zuid-Afrika

2 Jouw song

Ali B: Geweigerd.nl

Even lekker stappen had voor hem geen zin
Dat was de reden waarom hij ook altijd buiten hing
Lekker chillen met zijn matties hij deed zijn ding
Ging niet naar een discotheek want hij kwam er niet in

Ik ben een goeie jongen wil voor iedereen het besten
Maar toch ben ik de dupe omdat andere het verpesten
Ik vraag me zelf af of ik eruit zie als een slechte
Ben gekomen om te dansen niet gekomen om te vechten
Maar toch word ik geweigerd ook al is het onrechtvaardig
Durf te wedden als ze me kenden dan vonden ze me aardig

Osdorp Posse: Zondebokken

Je hebt geen idee hoe je iemand kunt kwetsen,
met pesten tot ze jouw de bal terugketsen.
Opgekropte woede zal exploderen
en je eigen daden zullen zich tegen je keren.
Doorbreek die cirkel van de zondebok theorie
en stop met die domme fok tirannie.
Je doet wel zelfverzekerd maar je bent jezelf niet,
want diep in je hart weet jij die ander heeft verdriet.
Maar je bent een meeloper dus je blijft maar pesten,
veelste bang dat de aandacht zich op jouw zal vesten.
Als je echt lef hebt, dan stop jij met die ongein
en vertelt je medeplaaggeesten dat ze dom zijn.
Maar ben jij te laf, dan blijf ik hopen,
dat je op een dag tegen de verkeerde zal lopen.
Maar ben jij te laf, dan blijf ik hopen,
dat je op een dag tegen de verkeerde zal lopen.

Kan je niet eens stoppen met het fokken van die zondebokken?
Kan je niet eens stoppen met het fokken?
Kan je niet eens stoppen met het fokken van die zondebokken?
Nokken of sterf aan de pest pokken!

De raps van Ali B. en Osdorp Posse gaan over discriminatie, geweigerd worden, zondebokken, vooroordelen enzovoort. **Maak zelf een song, een rap of een gedicht (bijvoorbeeld een 'elfje') over deze onderwerpen.** Heb je moeite met het begin? Pak dan een zin van Osdorp Posse of Ali B. En doe daar iets moois mee! **Teken je liever? Verwerk dan deze onderwerpen in een strip.**

Antisemitisme. Oude en nieuwe vooroordelen.

Deel 1

Joden in Europa tot 1945.

[Lesmateriaal over joodse geschiedenis en antisemitisme.](#)

In dit deel lees en zie je wat joods-zijn kan betekenen en hoe het joden in Europa verging, bijvoorbeeld in Spanje, Polen en Nederland. Dit deel eindigt met de Tweede Wereldoorlog, toen bijna zes miljoen joden werden omgebracht.

Deel 2

Antisemitisme, een eeuwige strijd?

[Lesmateriaal over antisemitisme en joodse geschiedenis in Europa na 1945.](#)

In dit deel maak je kennis met Frieda Menco, overlevende van het concentratiekamp Auschwitz en zie je hoe joden een nieuw bestaan opbouwen in en buiten Europa. Onder meer in Israël. Je leest hoe door het conflict daar vooroordelen tegen joden hier toenemen. En waarom dat vooroordelen zijn.

Deel 3

Vooroordelen. You 2?

[Lesmateriaal over discriminatie, racisme en antisemitisme.](#)

Iedereen heeft vooroordelen. Deze kunnen positief of negatief zijn. Jongeren vertellen in dit deel over hun ervaringen. Zo kom je erachter hoe vooroordelen werken. En leer je wat discriminatie, racisme en antisemitisme is.

Met steun van de ODIHR is deze serie bewerkt voor zes andere Europese landen. De ODIHR is een afdeling van de OVSE die projecten steunt over discriminatie en mensenrechten. Zie: www.annefrank.org en www.osce.org/odih

Shinelva, Sara en Büsra

Ze houden van chatten, Gillmore Girls en Will & Grace. Alle drie zijn ze gelovig en Amsterdam is hun stad. Een tweede huis? Shinelva, Sara en Büsra bouwen die ergens anders, maar ze zullen er alleen af en toe zijn.

Shinelva: Den Haag zou kunnen, maar eerder nog Suriname. Nederland is mijn moederland, Suriname is mijn adoptiekindje.

Büsra: Mijn huis komt in het westen van Istanbul.

Sara: In Jeruzalem, zonder twijfel, ook al ben ik het niet met alles wat Israël doet eens.

Büsra: Mijn hoofddoek hoort bij mij. Het is een deel van mij en van mijn geloof. In de zomer is het soms wel warm. Dan wil ik liever ook mijn haar in de wind laten wapperen, maar dat doe ik niet. Ruim een jaar geleden besloot ik

echt zelf moslim te worden. Toen werd ik me meer bewust van de dingen die ik deed.

Sara: Bij mij was dat vorig jaar, toen ik vijftien werd.

Shinelva: Ik wou dat ik het zo zeker wist. Ik ga veel naar de kerk, maar ik doe pas belijdenis als ik er zelf helemaal achter sta.

Leuk toch om elkaar zo maar te ontmoeten? Shinelva, Sara en Büsra vonden van wel. Voortaan chatten ze ook met elkaar. Hoe kom jij in contact met anderen?

Kijk op www.allinn.nu of www.dutchkids.nl

Sara: Deze hanger zegt wie ik ben. Een davidsster, met daarin de Hebreeuwse letters voor 'leven'.

Büsra: Dit vredesteken heb ik zelf op mijn jas gezet. Che Guevarra vind ik wel belangrijk, maar ik bewonder niemand speciaal. Ik heb respect voor iedereen die zich echt ergens voor inzet.

Shinelva: Deze ketting is van mijn oma geweest. Zij was niet rijk, maar heeft toch iedereen iets persoonlijks nagelaten. Als je hem draagt krijgt die echt betekenis.

Colofon **Inhoud en tekst:** Ineke Mok i.s.m. Willem-Pieter van Ledden, Karen Polak. **Met dank aan:** Mohammed Allach (Stichting MaroquiStars), Ashley, Bilal, Büsra, Eva, Genesis, Jouke, Karima, Kaweh, Sara, Shinelva. **Illustraties:** Fotografie Ingrid van Voorthuysen (foto's jongeren), Gerd Waloszeck/SAP Design Guild Team, Nick de Kruijk/FCUphoto, COC Rotterdam, Stichting Meldpunt Discriminatie Amsterdam, Sebastian Krüger, David Hogan/Getty Images, Gumbah, Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen/VNT 37:3 1838, Uitgeverij Malmberg, Marco Okhuizen/Hollandse Hoogte, Peter Hilz/Hollandse Hoogte, David Silverman/Getty Images, Fleur Talens/Reitdiep College, Stichting Kinderpostzegels Nederland, Reporters/AP Solidaridad, Don Cravens/Time&Life Pictures/Getty Images, Camera Press/Hollandse Hoogte, Chris Robinson/AI, Centre For Creative Arts (ZA), Amnesty International, Fotografie Tamara Baart. *Er is getracht alle rechthebbenden van de illustraties te achterhalen. Wie in dit verband niet is benaderd, wordt verzocht contact op te nemen met de Anne Frank Stichting.* **Productie:** Anne Frank Stichting **Ontwerp:** Karel Oosting **Subsidie:** Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.